

Milyen a jó pedagógus?

VI. rész

Jelen évfolyam számaiban a pedagógusok nevelőmunkáját szeretnénk segíteni Sharon R. Berry: *100 Ideas that work! Discipline in the classroom* (Forrás: Iucu, R. *Managementul clasei de elevi*. Editura Polirom, Iași. 2006 – a szerző szíves engedélyével) című munkájában közölt javaslatok bemutatásával és – a zárójelekben – az alulírott értelmezéseivel. Jelen számmal véget ér eme a javaslatok sora.

Javaslatok az individuális nevelésre

80. Ha a csoport egyik tanulóival dolgozni minden próbálkozásunk csődöt mondott, foglalkozzunk vele individuálisan (kerüljük az olyan büntetéseket, amelyek a csoport előtt megalázzák). (Emlékezzünk, minden fegyelmezetlenség mögött a gyermek valamilyen elrejtett szüksége húzódik meg, lásd a 78-as javaslatot a Firka előző számában! Előbb ezt a szükségletet kellene feltárnunk nyugodt megbeszélés útján. Az alábbiakban S. R. Berry az individuális foglalkozás fokozataira mutat be egy javaslat sorozatot.)

81. *Az individuális foglalkozás fokozatainak az alábbiaknak kellene lenniük:*

- *Magyarázzuk meg világosan a tanulónak, miben áll a nem kívánt viselkedése, bebizonyítva, hogy a tette az egész osztálynak árt* (Hozzátennénk, hogy azt sem ártana kihangsúlyozni, hogy ez a viselkedése neki magának sem szolgál előnyére.)
- *Próbáljuk megérteni velük, hogy amit tettek, ártalmas, kerülve az olyan típusú kérdéseket, mint: „Miért viselkedtél így?“, mivel ők ritkán vannak ennek tudatában.* (Abban az esetben, ha nem tud magyarázatot adni a viselkedésére, ahelyett, hogy azt firtatnánk, mit miért tett, jobb, ha rákérdezés formájában mi kínálunk fel lehetséges magyarázatokat. Vegyük azonban észre, ha a gyermek belekapaszkodik egy olyan magyarázatunkba, amelyről azt hiszi, hogy számunkra elfogadható (dezirábilis). Lehetőleg kerüljük az általunk elvárt válaszok kiváltását.)
- *Biztosítsuk a tanulót arról, hogy tudjuk, az osztálybeli helyes magatartás szempontjából eleget tud tenni az elvárásainknak. Próbáljuk elismertetni vele ezt a tényt.* (Ha ezt teszünk, akkor partnerünknek tekinthet, és ezáltal eredményesebb lesz a ráhatásunk, jobban fog bízni bennünk.)
- *Hogy a tanuló még jobban megértse, emlékeztessük arra a viselkedésre, amit tőle elvárunk. Legyünk a lehető legvilágosabbak! Kérjük, hogy ígérje meg, úgy fog viselkedni, hogy segítsen, és ne ártsen az osztálynak.* (Próbáljuk meg az ígérletét egyfajta szerződésben rögzíteni, akár csak szóbeli formában is.)
- *Emlékeztessük a tanulót, hogy a viselkedésével kapcsolatos döntése egyben a viselkedésének a következményeit is magával hordozza. Segítsük megérteni a tanulóval, hogy maga választotta a büntetését.* (Ha az eseményeket ok-okozati viszonylatban tárgyaljuk meg vele, akkor a jövőben mielőtt valamit cselekedne, a cselekedeteinek a következményeivel is képes lesz számolni. A viselkedési szabályok demokratikus fel-

állításakor a szabályok áthágásával járó következményeket is megadjuk, elősegítve azoknak a könnyebb rögzülését is, illetve a büntetések elfogadását.)

- *Biztosítsuk a tanulót arról, hogy érdekel a sorsa, és azt szeretnénk, hogy az osztályunkban legyen. Mutassuk ki a szeretetünket, hogy benne nagy lehetőségeket látunk, ha önfegyelmet gyakorol, és az osztály érdekeiért is lelkesedik.* (Ezek által szintén a bizalmát célozzuk meg, amin keresztül könnyebben hathatunk rá. Mindazonáltal ügyeljünk, hogy ne veszítsük el a tekintélyünket előtte, ne tekintsen minket könnyen manipulálhatónak. Maradjunk határozottak és következetesek.)
- *Ha szükségesnek látjuk, emlékeztessük a következményekre, amit a problémák fennmaradása okozhat.* (Mindezeket közöljük számára érthető formában. Nem árt, ha ismerjük az érzékeny pontjait, és azokra összpontosítunk, de nagy körültekintéssel járjuk el, nehogy elutasítson vagy elzárkózzon.)

82. *A tanulóval individuálisan megbeszéli probléma vagy problémák után nem árt írásos szerződést kötni vele a viselkedésével kapcsolatban.* (Az írásos szerződésre akkor van szükség, ha a szóbeli szerződés nem elégséges. Így bármikor felidézhetjük a szerződésünk pontos tartalmát.)

83. *A tanulóval megkötött szerződésben vagy megegyezésben, miután személyesen elbeszélgettünk vele, megegyezhetünk bizonyos jelekben, amelyek ráirányíthatják a figyelmét a szabályos viselkedéstől való eltérésére.* (Ilyen jelek lehetnek például, a gladiátoroknál az ókorban alkalmazott jelek: egy lefelé mutatott hüvelykujj, ha valamelyik vállalását nem teljesítette, illetve a felfelé tartott hüvelykujj, ha teljesítette. De a kosarasoktól elterjedt tenyércsapás, illetve annak az elmaradása. Vagy akár egy elismerő mosoly, illetve komor tekintet.)

84. *Ha úgy érezzük, eredménytelenek vagyunk, és hogy semmilyen eredményre nem jutottunk, beszéljünk meg a dolgot az iskolai tanácsadóval, majd az iskolaigazgatóval.* (Föltétlenül szükséges a nevelési környezet más szereplőit is bevonni a megoldásba, mert ellenkező esetben a probléma akuttá válhat. Minél hamarabb lépünk fel a megoldás érdekében, és azt kitaratóan követjük, annál nagyobb esély van a megoldásra.)

85. *Ne beszéljünk meg a tanuló esetét másokkal, a bizalmas kezelésmód alapvető szabály, követelmény a nevelési helyzetek megoldásában.* (Ha az esetről különböző személyek értesülnek, és az visszajut a tanulóhoz, elveszti a belénk vetett bizalmát, és ezzel együtt a tanulót magát is.)

86. *Ne habozzunk felvenni a kapcsolatot a szülőkkel, csak ügyeljünk az alkalmazott módszerre!* (A szülők támogatását mindenképpen meg kell szerezni, nélkülük reménytelen keresztülvinnünk a szándékunkat. Ha ez semmiképpen sem sikerül, bármennyire is próbálkozunk, próbáljuk sérülésveszély nélküli módon helyettesíteni őket. De ezt a lehetőséget csak nagyon óvatosan, körültekintően vegyük igénybe.)

87. *Tekintsük a tanuló szüleit szövetségeseinknek, különösen a tanuló iskolai előmenetelének a javulása tekintetében, és ne mint valami megmentőkre. Minden rajtunk áll!* (Mi magunk az ügy előmenetelét igyekezzünk elősegíteni, és ne tetszelegjünk a megmentő, a mindent tudó szerepében. Ez nem csak, hogy használhatatlan lesz a tanuló számára, de a szülőkben is kellemetlen érzést válthat ki, elbizonytalanodást, fölöslegesség tudatát.)

88. *Az elszigetelésük, bizonyos iskolai tevékenységektől való eltiltás, az órák utáni bezárás hatékony eljárások, különösen az olyan tanulók számára, akik a közösség elismerésére aspirálnak (a büntetés időtartama függ a kortól, a tanuló személyiségtípusától és a cselekedet súlyosságától).* (Manapság sokan az ilyen megoldásokat a személyes szabadság megsértésének tekintik. Ezért jó, ha az érintett személyekkel – tanuló, szülők, iskolapszichológus, igazgató – megegyezünk ezekben a megoldásokban, és elfogadtatjuk azokat.)

89. Ha valamegyik tanuló továbbra is fejtelmetlen, és a fogatosított intézkedések ellenére sem változik meg, komolyabb lépéseket kell tenni a lehetséges érzelmi konfliktusok feltárására, a figyelemzavar és a tanulási nehézségek vagy egyéb okokra, ami a fejtelmetlenség mögött meghúzódik. Íme, néhány javaslat:

- Tartsunk egy rövid megbeszélést az iskolai tanácsadóval, az igazgatóval, a tanuló szüleivel és más szakemberekkel, akiket igénybe vehetünk a problémahelyzet megoldásában. (Az együttműködni nem akaró szülőket egy tapasztalt és határozott hangú igazgató az iskolai szabályzatra hivatkozva – amelyet feltehetőleg a szülők is tudomásul vettek –, jobb belátásra kényszeríthet.)
- A tanuló helyzetét felmérheti egy szakértő, és kezelésre küldheti. (Jelenleg ezt a feladatot az iskola, a tanfelügyelőség kérésére vállalják fel a speciálisan erre szakosodott bizottságok, de ezek is csak ajánlást tehetnek. Itt is a szülők nagymértékű együttműködésére kell számítanunk.)
- A tanuló és a szülei pedagógiai-pszichológiai tanácsadásban részesülhetnek. (Ezt általában az olyan szülők fogadják el, akik valóban együttműködnek az iskolával. Vigyázzunk a látszat-beleegyezésre, mert annak csak magukat igazoló szerepe lehet.)

Kovács Zoltán

▶▶ honlap-szemle

Közeledik a vakáció, és azt szeretnénk, ha a pihenés mellett elménk is éles maradjon? Akkor mindenképp keressük fel akár naponta a: <http://www.logikaifeladatok.hu/> honlapot!

Logikai rejtvények: Sudoku, Bűvös négyzet, Grafilogika, Logisztika, Kösd össze, ha tudod!, LogiKép, Területfoglalás, Torpedó, Gyufás feladatok; *online játékok:* Átkelős játékok, Szabaduló játékok, Méregetős játékok, Kétszemélyes játékok, További logikai játékok; *matematikai érdekességek:* Logikai feladatok, Gondolatolvasó

gömb, Egyszámjáték, Kösd össze, ha tudod, Matek 18 éven felülieknek, Az alma és a föld esete a madzaggal – és számos más játék is várja az érdeklődőket!

Jó böngészést!

K.L.I.